

primæ resurrectionis particeps fieret, atque in eo potestatem secunda mors non haberet.

CAPUT X.

Quid respondendum sit eis, qui putant resurrectionem ad sola corpora, non etiam ad animas pertinere.

Sunt qui putant resurrectionem dici non posse nisi corporum: ideoque istam quoque in corporibus primam futuram esse contendunt. Quorum enim est, inquit, cadere, eorum est resurgere. Cadunt autem corpora moriendo: nam et a cadendo cadavera nuncupantur. Non ergo animarum, inquit, resurrectio potest esse, sed corporum. Sed quid contra Apostolum dicunt, qui eam resurrectionem appellat? Nam secundum interiorem, non secundum exteriorem hominem utique resurrexerant, quibus ait: « Si resurrexistis cum Christo, quæ sursum » sunt sapite¹. » Quem sensum verbis aliis alibi posuit, dicens: « Ut quemadmodum Christus a mortuis resur- » rexit per gloriam Patris, sic et nos in novitate vitæ » ambulemus². » Hinc est et illud: « Surge qui dormis, » et exurge a mortuis, et illuminabit te Christus³. » Quod autem dicunt, non posse resurgere, nisi qui cadunt; et ideo putant resurrectionem ad corpora, non ad animas pertinere, quia corporum est cadere; cur non audiunt: « Non recedatis ab illo, ne cadatis: » et, « Suo Domino stat » aut cadit⁴: » et, « Qui putat se stare, videat ne cadat⁵? » Puto enim quod in anima, non in corpore casus iste ca-

¹ Coloss. iii, 2. — ² Rom. vi, 4. — ³ Ephes. v, 14. — ⁴ Rom. xiv, 4. —

⁵ 1 Cor. x, 12.

vendus est. Si igitur cadentium est resurrectio, cadunt autem et animæ; profecto et animas resurgere confitendum est. Quod autem cum dixisset: « In istis secunda » mors non habet potestatem, » adjunxit atque ait: « Sed » erunt sacerdotes Dei et Christi, et regnabunt cum eo » mille annis¹: » non utique de solis episcopis et presbyteris dictum est, qui proprie jam vocantur in Ecclesia sacerdotes: sed sicut omnes Christianos dicimus propter mysticum chrisma, sic omnes sacerdotes, quoniam membra sunt unius sacerdotis. De quibus apostolus Petrus, « Plebs, inquit, sancta, regale sacerdotium². » Sane, licet breviter atque transeunter, insinuavit Deum esse Christum (1), dicendo: « Sacerdotes Dei et Christi, » hoc est, Patris et Filii; quamvis propter formam servi, sicut filius hominis, ita etiam sacerdos Christus effectus sit in æternum, secundum ordinem Melchisedech³. De qua re in hoc Opere non semel diximus.

CAPUT XI.

De Gog et Magog, quos ad persequendam Ecclesiam Dei solutus prope finem sæculi diabolus incitabit.

« Er cum finiti fuerint, inquit, mille anni, solvetur » Satanias de custodia sua, et exhibit ad seducendas nationes, quæ sunt in quatuor angulis terræ, Gog et » Magog, et trahet eos in bellum, quorum numerus est » ut arena maris⁴. » Ad hoc ergo tunc seducet, ut in hoc bellum trahat. Nam et antea modis quibus poterat, per

¹ Apoc. xx, 6. — ² 1 Petr. ii, 9. — ³ Psal. cix, 4. — ⁴ Apoc. xx, 7.

mala multa et varia seducebat. « Exhibit » autem dictum est, in apertam persecutionem de latebris erumpet odiorum. Hæc enim erit novissima persecutio, novissimo imminente judicio, quam sancta Ecclesia toto terrarum orbe patietur, universa scilicet Civitas Christi ab universa diaboli Civitate, quantacumque erit utraque super terram. Gentes quippe istæ, quas appellat Gog et Magog, non sic sunt accipiendæ, tanquam sint aliqui in aliqua parte terrarum barbari constituti, sive quos quidam suspicantur Getas et Messagetas, propter litteras horum nominum primas, sive aliquos alios alienigenas, et a romano jure sejunctos. Toto namque orbe terrarum significati sunt isti esse, cum dictum est: « Nationes quæ sunt in quatuor » angulis terræ: » easque subjecit esse « Gog et Magog. » Quorum interpretationem nominum esse comperimus Gog tectum, Magog de tecto: tanquam domus, et ipse qui procedit de domo. Gentes igitur sunt, in quibus diabolus velut in abyso superius intelligebamus inclusum; et ipse de illis quodam modo sese efferens et procedens: ut illæ sint tectum, ipse de tecto. Si autem utrumque referamus ad gentes, non unum horum ad illas, alterum ad diabolus: et tectum ipsæ sunt, quia in eis nunc includitur et quodam modo tegitur inimicus antiquus; et de tecto ipsæ erunt, quando in apertum odium de operto erupturæ sunt. Quod vero ait: « Et ascenderunt super » terræ latitudinem, et cinxerunt castra sanctorum et dilectam civitatem¹: » non utique ad unum locum venisse, vel venturi esse significati sunt, quasi aliquo uno loco futura sint castra sanctorum et dilecta civitas; cum hæc non sit nisi Christi Ecclesia toto terrarum orbe diffusa: ac per hoc ubicumque tunc erit, quæ in omnibus gentibus erit, quod significatum est nomine latitudinis

¹ Apoc. xx, 8.

terræ, ibi erunt castra sanctorum, ibi erit dilecta Deo civitas ejus; ibi ab omnibus inimicis suis, quia et ipsi in omnibus gentibus cum illa erunt, persecutionis illius immanitate cingetur, hoc est, in angustias tribulationis ardebitur, urgebitur, concludetur; nec militiam suam deseret, quæ vocabulo est appellata castrorum.

CAPUT XII.

An ad ultimum supplicium pertineat impiorum, quod descendisse ignis de cælo, et eosdem comedisse memoratur.

Quod vero ait: « Et descendit ignis de cælo, et » comedit eos¹: » non extremum putandum est id esse supplicium, quod erit, cum diceretur: « Discedite a me » maledicti in ignem æternum². » Tunc quippe in ignem mittentur ipsi, non ignis de cælo veniet super ipsos. Hic autem bene intelligitur « Ignis de cælo, » de ipsa firmitate sanctorum, qua non cessuri sunt sævientibus, ut eorum faciant voluntatem. Firmamentum enim est cælum, cujus firmitate illi cruciabantur ardentissimo zelo; quoniam non poterunt attrahere in partes Antichristi sanctos Christi. Et ipse erit ignis, qui comedit eos, et hoc « a Deo: » quia Dei munere insuperabiles fiunt sancti, unde excruciantur inimici. Sicut enim in bono positum est, « Zelus domus tuæ comedit me: » ita e contrario: « Zelus occupavit plebem ineruditam, et nunc ignis » contrarios comedit³. Et nunc » utique, excepto scilicet ultimi illius igne judicii. Aut si eam plagam, qua percu-

¹ Apoc. xx, 9. — ² Matth. xxv, 41. — ³ Psal. lxxviii, 10. Isai. xxvi, 11. juxta lxx.

tiendi sunt Ecclesiae persecutores, veniente jam Christo, quos viventes inveniet super terram, quando interficiet Antichristum spiritu oris sui¹, ignem appellavit descendentem de caelo, eosque comedentem, neque hoc ultimum supplicium erit impiorum, sed illud quod facta corporum resurrectione passuri sunt.

CAPUT XIII.

An tempus persecutionis Antichristi mille annis annumerandum sit.

Hæc persecutio novissima, quæ futura est ab Antichristo, (sicut jam diximus, quia et in hoc libro superius, et apud Danielem prophetam positum est,) tribus annis et sex mensibus erit. Quod tempus, quamvis exiguum, utrum ad mille annos pertineat, quibus et diabolus ligatum dicit, et sanctos regnare cum Christo; an eisdem annis hoc parvum spatium superaddatur, atque sit extra, merito ambigitur. Quia si dixerimus ad eosdem annos hoc pertinere, non tanto tempore, sed prolixiore cum Christo regnum sanctorum reperietur extendi, quam diabolus alligari. Profecto enim sancti cum suo Rege etiam in ipsa præcipue persecutione regnabunt mala tanta vincentes, quando jam diabolus non erit alligatus, ut eos persequi omnibus viribus possit. Quomodo ergo ista Scriptura eisdem mille annis utrumque determinat, diaboli scilicet alligationem, regnumque sanctorum; cum trium annorum et sex mensium intervallo prius desinat alligatio diaboli, quam regnum sanctorum in his mille annis cum

¹ 2 Thess. II, 8; et Apoc. XX, 9.

Christo? Si autem dixerimus parvum persecutionis hujus hoc spatium non computandum in mille annis, sed eis impletis potius adjiciendum; ut proprie possit intelligi, quod cum dixisset: « Sacerdotes Dei et Christi regnabunt cum » eo mille annis, » adjecit: « Et cum finiti fuerint mille » anni, solvetur Satanæ de custodia sua; » isto enim modo et regnum sanctorum et vinculum diaboli simul cesatura esse significat, ut deinde persecutionis illius tempus nec ad sanctorum regnum, nec ad custodiam Satanæ, quorum utrumque in mille annis est, pertinere, sed superadditum et extra computandum esse credatur: cogemur fateri sanctos in illa persecutione regnatos non esse cum Christo. Sed quis audeat dicere, tunc cum illo non regnatura sua membra, quando ei maxime atque fortissime cohærebunt, et quo tempore quanto erit acrior impetus belli, tanto major gloria non cedendi, tanto densior corona martyrii? Aut si propter tribulationes, quas passuri sunt, non dicendi sunt regnaturi; consequens erit, ut etiam superioribus diebus in eisdem mille annis quicumque tribulabantur sanctorum, eo ipso tempore tribulationis suæ cum Christo non regnasse dicantur: ac per hoc et illi, quorum animas auctor libri hujus vidisse se scribit occisorum propter testimonium Jesu et propter verbum Dei, non regnabant cum Christo quando patiebantur persecutionem; et ipsi regnum Christi non erant, quos Christus excellentius possidebat. Absurdissimum id quidem et omni modo aversandum. Sed certe animæ victrices gloriosissimorum Martyrum, omnibus doloribus ac laboribus superatis atque finitis, posteaquam mortalia membra posuerunt, cum Christo utique regnaverunt et regnant, donec finiantur mille anni, ut postea receptis etiam corporibus jam immortalibus regnent. Proinde tribus illis annis atque dimidio, animæ occi-

sorum pro ejus martyrio, et quæ antea de corporibus exierunt, et quæ ipsa novissima persecutione sunt exituræ, regnabunt cum illo, donec finiatur mortale sæculum, et ad illud regnum, ubi mors non erit, transeat. Quocirca cum Christo regnantium sanctorum plures anni erunt, quam vinculi diaboli et custodiæ: quia illi cum suo rege Dei Filio, jam diabolo non ligato etiam per tres illos annos ac semissem, regnabunt. Remanet igitur, ut cum audimus: « Sacerdotes Dei et Christi regnabunt cum illo mille annis, et cum finiti fuerint mille anni, solvetur Satanæ de custodia sua¹; » aut non regni hujus sanctorum intelligamus annos mille finiri, sed vinculi diaboli atque custodiæ; ut annos mille, id est, annos omnes suos quæque pars habeat diversis ac propriis prolixitatibus finiendos, ampliore sanctorum regno, brevioris diaboli vinculo: aut certe, quoniam trium annorum et sex mensium brevissimum spatium est, computari noluisse credatur, sive quod minus Satanæ vinculum, sive quod amplius videtur regnum habere sanctorum: sicut de quadringentis annis in sexto-decimo hujus Operis volumine disputavi; quoniam plus aliquid erant, et tamen quadringenti sunt nuncupati: et talia sæpe reperiuntur in Litteris sacris, si quis advertat.

¹ Apoc. xx, 6.

CAPUT XIV.

De damnatione diaboli cum suis, et per recapitulationem de resurrectione corporea omnium mortuorum, et de judicio ultimæ retributionis.

Post hanc autem commemorationem novissimæ persecutionis, breviter complectitur totum, quod ultimo jam judicio diabolus, et cum suo principe Civitas inimica passura est. Dicit enim: « Et diabolus, qui seducebat eos, missus est in stagnum ignis et sulphuris, quo bestia et pseudopropheta; et cruciabuntur die ac nocte in sæcula sæculorum¹. » Bestiam bene intelligi ipsam impiam Civitatem, supra jam diximus. Pseudo vero propheta ejus aut Antichristus est, aut imago illa, id est, figmentum de quo ibi locuti sumus. Post hæc ipsum novissimum judicium, quod erit in secunda resurrectione mortuorum, quæ corporum est, recapitulando narrans, quomodo fuerit sibi revelatum: « Et vidi, inquit, thronum magnum et candidum, et sedentem super eum, cujus a facie fugit cælum et terra, et locus eorum inventus non est. » Non ait: « Vidi thronum magnum et candidum, et sedentem super eum, et ab ejus facie fugit cælum et terra, » quoniam non tunc factum est, id est, antequam esset de vivis et mortuis judicatum: sed eum se vidisse dixit in throno sedentem, a cujus facie fugit cælum et terra; sed postea. Peracto quippe judicio tunc esse desinet hoc cælum et hæc terra, quando incipiet esse cælum novum et terra nova. Mutatione namque rerum, non omnimodo interitu transibit hic mundus. Unde et Apostolus

¹ Apoc. xx, 9, 10. — ² Ibid. 11.

ait : « Præterit enim figura hujus mundi, volo vos sine solli-
 » citudine esse¹. » Figura ergo præterit, non natura. Cum
 ergo se Joannes vidisse dixisset sedentem super thro-
 num, a cujus facie, quod postea futurum est, fugit cœ-
 lum et terra : « Et vidi, inquit, mortuos magnos et pu-
 » sillos; et aperti sunt libri; et alius liber apertus est, qui
 » est vitæ uniuscujusque; et judicati sunt mortui ex ipsis
 » scripturis librorum secundum facta sua.² » Libros dixit
 esse apertos et librum : sed librum cujusmodi non tactit :
 « Qui est, inquit, vitæ uniuscujusque. » Ergo illi Libri,
 quos priore loco posuit, intelligendi sunt sancti et veteres
 et novi, ut in illis ostenderetur quæ Deus fieri sua man-
 data jussisset : in illo autem, qui est vitæ uniuscujusque,
 quid horum quisque non fecisset, sive fecisset. Qui liber
 si carnaliter cogitetur, quis ejus magnitudinem aut lon-
 gitudinem valeat æstimare? Aut quanto tempore legi
 poterit liber, in quo scriptæ sunt universæ vitæ universorum?
 An tantus Angelorum numerus aderit, quantus hominum
 erit, et vitam suam quisque ab Angelo sibi adhibito
 audiet recitari? Non ergo unus liber erit omnium,
 sed singuli singulorum. Scriptura vero ista unum volens
 intelligi, « Et alius, inquit, liber apertus est. » Quædam
 igitur vis est intelligenda divina, qua fiet ut cuique opera
 sua, vel bona vel mala, cuncta in memoriam revocentur,
 et mentis intuitu mira celeritate cernantur, ut accuset,
 vel excuset scientia conscientiam; atque ita simul et omnes
 et singuli judicentur. Quæ nimirum vis divina, libri
 nomen accepit. In ea quippe quodam modo legitur, quid-
 quid ea faciente recolitur. Ut autem ostendat, qui mor-
 tui judicandi sint, pusilli et magni, recapitulando dicit
 tanquam ad id rediens, quod præterierat, potiusve distu-
 lerat : « Et exhibuit mare mortuos, qui in eo erant, et

¹ 1 Cor. vii, 31, 32. — ² Apoc. xx, 12.

» mors et infernus reddiderunt mortuos, quos in se ha-
 » bebant¹. » Hoc procul dubio prius factum est, quam
 essent mortui judicati : et tamen illud prius dictum
 est. Hoc est ergo quod dixi, recapitulando eum ad id re-
 diisse quod intermiserat. Nunc autem ordinem tenuit, at-
 que ut explicaretur ipse ordo, commodius etiam de judi-
 catis mortuis, quod jam dixerat, suo repetivit loco. Cum
 enim dixisset : « Et exhibuit mare mortuos, qui in eo
 » erant, et mors et infernus reddiderunt mortuos, quos in
 » se habebant : » mox addidit quod paulo ante posuerat :
 « Et judicati sunt singuli secundum facta sua. » Hoc est
 enim quod supra dixerat : « Et judicati sunt mortui secun-
 » dum facta sua. »

CAPUT XV.

*Qui sint mortui; quos ad iudicium exhibuit mare, vel
 quos mors et inferi reddiderunt.*

Sed qui sunt mortui, quos exhibuit mare, qui in eo
 erant? Neque enim qui in mare moriuntur, non sunt in
 inferno, aut corpora eorum servantur in mari; aut,
 quod est absurdus, mare habebat bonos mortuos, et
 infernus malos. Quis hoc putaverit? Sed profecto conve-
 nienter quidam hoc loco mare pro isto sæculo positum
 accipiunt. Cum ergo et quos hic inveniet Christus in cor-
 pore constitutos, simul significaret cum iis, qui resur-
 rectori sunt, judicandos, etiam ipsos mortuos appellavit,
 et bonos, quibus dicitur : « Mortui enim estis; et vita
 » vestra abscondita est cum Christo in Deo²; » et ma-

¹ Apoc. xx, 13. — ² Coloss. iii, 3.

los, de quibus dicitur: « Sine mortuos sepelire mortuos suos¹. » Possunt mortui etiam propter hoc dici, quod mortalia gerunt corpora; unde Apostolus: « Corpus quidem, inquit, mortuum est propter peccatum; spiritus autem vita est propter justitiam²; » utrumque in homine vivente, atque in hoc corpore constituto esse demonstrans, et corpus mortuum, et spiritum vitam. Nec tamen dixit corpus mortale, sed mortuum: quamvis eadem paulo post etiam mortalia corpora, sicut usitatus vocantur, appellet. Hos ergo mortuos exhibuit mare, qui in eo erant, id est, exhibuit homines hoc sæculum, quicumque in eo erant, quia nondum obierant. « Et mors et » infernus, inquit, reddiderunt mortuos, quos in se habebant³. » Mare exhibuit, quia sicut inventi sunt, affuerunt; mors vero et infernus reddiderunt, quoniam vitæ, de qua jam exierant, revocarunt. Nec frustra fortasse non satis fuit ut diceret « mors, » aut « infernus; » sed ut utrumque dictum est: Mors, propter bonos, qui tantummodo mortem perpeti potuerunt, non et infernum; infernus autem propter malos, qui etiam pœnas apud inferos pendunt. Si enim non absurde credi videtur, antiquos etiam sanctos, qui venturi Christi tenuerunt fidem, locis quidem a tormentis impiorum remotissimis, sed apud inferos fuisse, donec eos inde sanguis Christi et ad ea loca descensus erueret, profecto deinceps boni fideles effuso illo pretio jam redempti, prorsus inferos nesciunt, donec etiam receptis corporibus, bona recipiant quæ merentur. Cum autem dixisset: « Et judicati sunt singuli secundum » facta sua⁴; breviter subiecit, quemadmodum fuerint judicati: « Et mors et infernus, inquit, missi sunt in » num ignis⁵: » his nominibus significans diabolum,

¹ Matth. viii, 22. — ² Rom. viii, 10. — ³ Ibid. ii, 11. — ⁴ Apoc. xx, 12. — ⁵ Ibid. 13.

quoniam mortis est auctor et infernarum pœnarum, universamque simul dæmonum societatem. Hoc est enim quod supra evidentius præoccupando jam dixerat: « Et diabolus, qui seducebat eos, missus est in stagnum ignis et » sulphuris. » Quod ibi vero obscurius adjunxerat, dicens: « Quo et bestia pseudopropheta: » hic apertius, « Et qui » non sunt inventi, inquit, in libro vitæ scripti, missi sunt » in stagnum ignis¹. » Non Deum liber iste commemorat, ne oblivione fallatur: sed prædestinationem significat eorum, quibus æterna dabitur vita. Neque enim nescit eos Deus, et in hoc libro legit, ut sciat: sed potius ipsa ejus præscientia de illis, quæ falli non potest, liber est vitæ in quo sunt scripti, id est, ante præcogniti.

CAPUT XVI.

De celo novo, et terra nova.

FINITO autem iudicio, quo prænuntiavit judicandos malos, restat ut etiam de bonis dicat. Jam enim explicavit quod breviter a Domino dictum est: « Ibunt isti in supplicium æternum²: » sequitur ut explicet, quod etiam ibi connectitur: « Justi autem in vitam æternam. Et » vidi, inquit, cœlum novum, et terram novam. Nam » primum cœlum et prima terra recesserunt, et mare jam » non est³. » Isto fiet ordine, quod superius præoccupando jam dixit, vidisse se super thronum sedentem⁴, a cujus facie fugit cœlum et terra. Judicatis quippe his, qui scripti non sunt in libro vitæ, et in æternum ignem mis-

¹ Apoc. xx, 9. — ² Ibid. 15. — ³ Matth. xxv, 46. — ⁴ Apoc. xxi, 1. — ⁵ Id. xx, 11.

sis, (qui ignis cujusmodi, et in qua mundi vel rerum parte futurus sit, hominem scire arbitror neminem, nisi forte cui Spiritus divinus ostendit,) tunc figura hujus mundi mundanorum ignium conflagratione præteribit, sicut factum est mundanarum aquarum inundatione diluvium. Illa itaque, ut dixi, conflagratione mundana elementorum corruptibilium qualitates, quæ corporibus nostris corruptibilibus congruebant, ardendo penitus interibunt; atque ipsa substantia eas qualitates habebit, quæ corporibus immortalibus mirabili mutatione conveniant: ut scilicet mundus in melius innovatus. Apte accommodetur hominibus etiam carne in melius innovatis. Quod autem ait: « Et mare jam non est: » utrum maximo illo ardore siccetur, an et ipsum vertatur in melius, non facile dixerim. Cælum quippe novum et terram novam futuram legimus: de mari autem novo aliquid me uspiam legisse non recolo; nisi quod in hoc eodem libro reperitur: « Tanquam mare vitreum simile crystallo¹. » Sed tunc non de isto fine sæculi loquebatur: nec proprie dixisse videtur mare, sed « Tanquam mare. » Quamvis et nunc, sicut amat prophetica locutio propriis verbis translata miscere, ac sic quodam modo velare quod dicitur, potuit de illo mari dicere: « Et mare jam non est: » de quo supra dixerat: « Et exhibuit mare mortuos, qui in eo erant². » Jam enim tunc non erit hoc sæculum vita mortalium turbulentum et procellosum, quod maris nomine figuravit.

¹ Apoc. iv, vi et xv, 2. — ² Id. xx, 13.

CAPUT XVII.

De Ecclesie glorificatione sine fine post finem.

« Et Civitatem, inquit, magnam Jerusalem novam » vidi descendentem de caelo a Deo, aptatam, quasi novam nuptam ornatam marito suo. Et audivi vocem » magnam de throno dicentem: Ecce tabernaculum Dei » cum hominibus, et habitabit cum eis, et ipsi erunt populus ejus, et ipse Deus erit cum eis. Et absterget Deus » ab oculis eorum omnem lacrymam; et mors jam non » erit, neque luctus, neque clamor, sed nec ullus dolor, » quia priora abierunt. Et dixit sedens in throno: Ecce » nova facio omnia¹. » De caelo descendere ista Civitas dicitur, quoniam caelestis est gratia, qua Deus eam fecit. Propter quod ei dicit etiam per Isaiam: « Ego sum Dominus faciens te². » Et de caelo quidem ab initio sui descendit, ex quo per hujus sæculi tempus, gratia Dei de super veniente per lavacrum regenerationis in Spiritu sancto misso de caelo subinde cives ejus accrescunt. Sed per judicium Dei, quod erit novissimum per ejus Filium Jesum Christum, tanta ejus et tam nova de Dei munere claritas apparebit, ut nulla remaneant vetustatis vestigia; quandoquidem et corpora ad incorruptionem atque immortalitatem novam ex veteri corruptione atque mortalitate transibunt. Nam hoc de isto tempore accipere, quo regnat cum Rege suo mille annis, impudentiæ nimiae mihi videtur: cum apertissime dicat: « Absterget Deus » omnem lacrymam ab oculis eorum; et mors jam non

¹ Apoc. xxi, 1-5. — ² Isai. xl, 8. juxta LXX.

» erit, neque luctus, neque clamor, sed nec ullus dolor. »
 Quis vero tam sit absurdus, et obstinatissima contentione
 vesanus, qui audeat affirmare in hujus mortalitatis ærum-
 nis, non dico populum sanctum, sed unumquemque
 sanctorum, qui hanc vel ducat, vel ducturus sit, vel
 duxerit vitam, nullas habentem lacrymas et dolores; cum
 potius quanto quisque est sanctior et desiderii sancti ple-
 nior, tanto sit ejus in orando fletus uberior? An non est
 vox Civis supernæ Jerusalem: « Factæ sunt mihi lacrymæ
 » meæ panis die ac noctæ¹? » Et, « Lavabo per singulas
 » noctes lectum meum, in lacrymis meis stratum meum
 » rigabo? » Et, « Gemitus meus non est absconditus a
 » te? » Et, « Dolor meus renovatus est⁴. » Aut vero
 non ejus filii sunt, qui ingemiscunt gravati⁵, in quo no-
 lunt expoliari, sed supervestiri, ut absorbeatur mortale
 a vita? Nonne ipsi sunt, qui primitias habentes Spiritus⁶,
 in semetipsis ingemiscunt, adoptionem expectantes re-
 demptionem corporis sui? An ipse apostolus Paulus non
 erat supernus Jerosolymitanus, vel non multo magis hoc
 erat, quando pro Israëlitis fratribus carnalibus suis tris-
 titia illi erat magna, et continuus dolor cordi ejus⁷?
 Quando autem mors non erit in ista Civitate, nisi quando
 dicetur: « Ubi est mors contentio tua? Ubi est mors acu-
 » leus tuus? Aculeus autem mortis est peccatum⁸. » Quod
 tunc utique non erit, quando dicetur: « Ubi est? » Nunc
 vero non quilibet infimus cives illius Civitatis, sed idem
 ipse Joannes in Epistola sua clamat: « Si dixerimus, quia
 » peccatum non habemus, nos ipsos seducimus, et veri-
 » tas in nobis non est⁹. » Et in hoc quidem Libro, cujus
 nomen est Apocalypsis, obscure multa dicuntur, ut men-

¹ Psal. xli, 4. — ² Id. vi, 7. — ³ Id. xxxvii, 10. — ⁴ Id. xxxviii, 3. —
⁵ 2 Cor. v, 4. — ⁶ Rom. viii, 23. — ⁷ Id. ix, 2. — ⁸ 1 Cor. xv, 55, 56.
 — ⁹ 1 Joan. i, 8.

tem legentis exerceant, et pauca in eo sunt, ex quorum
 manifestatione indagentur cætera cum labore: maxime
 quia sic eadem multis modis repetit, ut alia atque alia di-
 cere videatur; cum aliter atque hæc ipsa dicere vestige-
 tur. Verum in his verbis, ubi ait: « Absterget Deus
 » omnem lacrymam ab oculis eorum; et mors jam non
 » erit, neque luctus, neque clamor, sed nec ullus dolor: »
 tanta luce dicta sunt de sæculo futuro et immortalitate at-
 que æternitate sanctorum, (tunc enim solum, atque ibi
 solum ista non erunt,) ut nulla debeamus in Litteris sacris
 quærere vel legere manifesta, si hæc putaverimus obs-
 cura.

CAPUT XVIII.

*Quid apostolus Petrus de novissimo Dei judicio
 prædicarit.*

Nunc jam videamus, quid etiam apostolus Petrus de hoc
 judicio scripserit: « Venient, inquit, in novissimo dierum
 » illusiones illudentes, secundum proprias concupiscentias
 » suas teutes et dicentes: Ubi est promissum præsentiae
 » ipsius? ex quo enim patres dormierunt, sic omnia perseve-
 » rant ab initio creaturæ. Latet enim illos hoc volentes,
 » quia cæli erant olim et terra de aqua, et per aquam
 » constituta Dei verbo; per quæ, qui tunc erat mundus,
 » aqua inundatus deperit. Qui autem nunc sunt cæli et
 » terra, eodem verbo repositi sunt, igni reservandi in diem
 » judicii, et perditionis hominum impiorum. Hoc unum
 » vero non lateat vos, charissimi, quia unus dies apud Do-
 » minum, sicut mille anni; et mille anni, sicut dies unus.